EEN ADEMBENEMENDE REIS MET EIGEN CAMPER DOOR CENTRAAL AZIË! EEN REIS VAN 96 DAGEN DOOR 9 LANDEN.

DE OUDE BIJZONDERE ROUTE

DEEL 4

Tekst: Nardi Vaanholt en Marijke Hellema
Fotografie: Nancy Verheijen en Hans Schrijen

Mashhad bazaar

Gastvrij Iran

De grenspassage Turkmenistan-Iran bij Bajgiran verloopt soepeltjes. Na tien kilometer door een mooi bergachtig niemandsland krijgen wij nog een laatste paspoortcontrole van Turkmenistan en dan staan wij voor de grens met Iran.

Wat onwennig hullen wij onze hoofden in de sjaals en weten dat ze drie weken lang gedragen moeten worden. Wij bereiden ons voor op een lange grenscontrole maar tot onze stomme verbazing gaat alles heel efficiënt en snel. De paspoorten worden ingekeken en gestempeld, het carnet de passage wordt ingevuld en dan kunnen wij gaan. Geen controle van de auto's, niets. Wij kunnen het niet geloven. En denken steeds dat er nog wat moet komen. Onze eerste reactie is "Zijn ze met een charmeoffensief voor toeristen bezig?" De tweede reactie is "Jammer dat wij toch niet een paar flessen wijn hebben meegenomen."

Wij scharen ons in een lange rij bij een tankstation om diesel te kunnen tanken. De diesel kost hier nauwelijks iets, ongeveer 12 cent per liter. Zonder tankpas betaal je als toerist het dubbele. Je moet dan ook niet klagen over de slechte kwaliteit en de donkere wolken die uit de uitlaat komen.

Voor wij echt kunnen gaan rijden zijn er twee klussen die eerst geklaard moeten worden: geld wisselen en een simkaart voor de telefoon scoren. Onze bankpassen kunnen wij in Iran niet gebruiken. Men kent wel pinautomaten maar die zijn alleen voor binnenlandse passen. Wij zijn aangewezen op wisselkantoren of geldwisselaars. Voor dit doel hebben wij extra euro's ingeslagen voor ons driewekelijks verblijf in Iran.

De Iraanse biljetten zijn een ramp. Men gebruikt twee systemen (rials en tumans) en wij kunnen er geen wijs uit worden. Iedereen zit te hannesen met dit geld. De bankbiljetten hebben vaak vijf nullen aan het eind. Meestal laten wij de mensen het geld zelf uit onze portemonnee halen. Je moet dan wel vertrouwen in je naaste hebben!

Bij het scoren van een telefoonkaart krijgen wij hulp van een Engels sprekende Iranees die ons belangeloos twee uur lang assisteert in de telefoonwinkel.

Dan op weg naar een overnachtingsplacts. Wij stationeren ons aan de weg aan het einde van het dorp Tus en bezoeken het mausoleum van Ferdowsi. Ferdowsi (935-1020) is de belangrijkste dichter en schrijver van het Perzische rijk en zijn gedichten behoren ook nu nog tot de verplichte literatuur op scholen. Het Boek der Koningen behoort tot het nationale epos van Perzië. Als wij daar lopen, komen mensen op ons af en vragen waar wij vandaan komen. Zij vinden het fantastisch dat wij hun land bezoeken.

Mashhad

Vandaag staat het mausoleum van Imam Reza in Mashhad op het programma. Omdat wij niet dwars door de tweede grootste stad van Iran (2,8 miljoen inwoners) willen rijden, nemen wij de rondweg om de stad. De 60 kilometer die wij daarbij omrijden geeft al aan hoe groot de stad is. Wij komen aan in een immens groot park aan de rand van Mashhad. Het wordt onze eerste ervaring met kamperen in Iran en er zullen nog velen volgen. Per jaar komen zo'n twintig miljoen pelgrims en toeristen naar Mashhad om het mausoleum te bezoeken. Het park is zo groot omdat veel van deze mensen met hun tentje in het park komen overnachten. De beter gesitueerden nemen een hotel in de stad. De Iraniërs maken allemaal gebruik van kleine 'uitgooitentjes'. Deze staan op stenen plateautjes die iets groter zijn dan de tent. Een tapijtje in de tent en je slaapplek is klaar. Voor de tent ligt een ander tapijtje en daarop nuttig je zittend op de grond met de hele familie de meegebrachte spijzen. Na de maaltijd liggen de mannen op het tapijtje voor de tent te slapen terwijl de vrouwen de afwas doen. Hier en daar zijn watertappunten, toiletten, een plek met veel stekkerdozen waar je telefoons kan opladen en een paar winkeltjes voor brood. Douches zijn er niet. Men slaapt in de kleding die men aanheeft.

Als wij met onze campers tussen de tentjes gaan staan zorgt dat voor de nodige opwinding. Europeanen, en ook nog met een kampeerauto! Dat kent men in Iran niet. Meteen staat rond elke camper een groepje mensen die komt kijken wat er in en uit het voertuig komt. De eerste vraag is altijd "where are you from?", de tweede

Mashhad mausoleum van Imam Reza - spiegelzaal

Mashhad mausoleum van Imam Reza

opmerking "Welcome in Iran!" en de derde "Picture?". Vervolgens komt iedereen met van alles aandragen, eten, pistachenoten, dadels, meloen, thee enzovoort. Wij zijn totaal overdonderd door deze gastvrijheid. Hoe anders zijn wij in Nederland.
Mashhad valt onder de conservatieve steden. Bijna alle vrouwen dragen zwarte chadors, het lijkt een grote zwarte pinguïnfamilie. Wij vinden het des te verbazender omdat wij hebben gelezen dat de chador niet verplicht is gesteld en toch iedereen zich erin begeeft. Ook al dragen wij aangepaste kleding, wij vallen als buitenlanders meteen op.
Vanuit het camp nemen wij het openbaar vervoer naar het mausoleum. Gewoontegetrouw gaan wij zitten op die plaatsen die nog vrij zijn. Meteen worden wij tot de orde geroepen. Vrouwen bij vrouwen en wel achterin, achter het tussenschot. Wij hadden het moeten weten. De vrouwen ontvangen ons hartelijk, proberen in het Farsisch met ons te praten, lachen en hebben we hebben samen plezier. Net als wij zijn zij ook op weg naar het Imam Reza complex.

> *"Wij zijn totaal overdonderd door de enorme gastvrijheid*

Per dag bezoeken meer dan honderdduizend mensen dit immense complex en daarvoor is een gigantische logistieke organisatie opgezet met 10.000 vrijwilligers die belangeloos allerlei taken op zich nemen. Van medische zorg tot maaltijdvoorzieningen en allerlei andere zaken die nodig zijn om deze grote toestroom van pelgrims in goede banen te leiden. Voor(buitenlandse) niet-moslims zijn mannelijke en vrouwelijke gidsen beschikbaar.
Onze vrouwelijke gids start de rondleiding met een aankleedsessie. Wij krijgen een lichte chador aangereikt (de zwarte is voor moslimvrouwen) die vervolgens om ons lichaam gedrapeerd wordt. De lap glijdt alle kanten op, wil niet blijven zitten en is zo lang dat wij

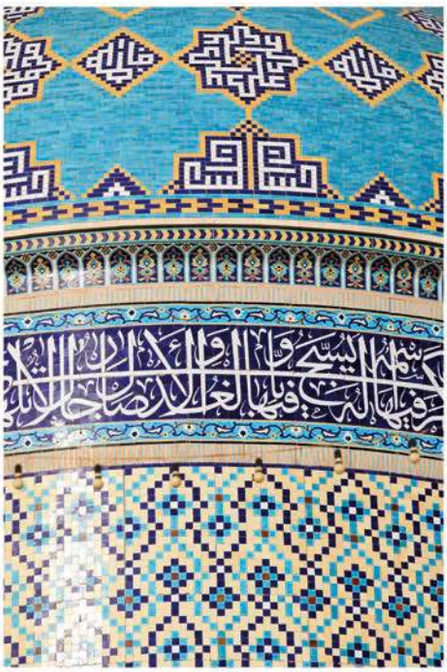

details mausoleum

details mausoleum

er herhaaldelijk over struikelen. Wij zien er niet uit maar je moet wat voor Allah over hebben. Degenen met blote voeten krijgen ook nog kousen aangereikt. Volledig bedekt gaan wij door de screening. Een vriendelijke vrouw, in zwarte chador, voelt langs mijn lijf of ik wapens bij mij heb. Vervolgens wijst ze naar mijn lippen, er zit nog een spatje lippenstift op. Uiteindelijk mogen wij naar binnen.
Het heiligdom is een enorm complex bestaande uit diverse moskeeën, medressa's, eetzalen, gebedshallen, bibliotheek, universiteit van Islamitische wetenschappen en een museum. Het absolute middelpunt is het mausoleum met gouden koepels van Imam Reza, de achtste sjiitische Imam en politieke en spirituele nakomeling van de profeet Mohammed. Helaas mogen wij als niet-moslims het mausoleum niet betreden, maar er blijft genoeg over om te zien en stil van te worden.

Het gehele complex is indrukwekkend mooi en met name de spiegelzaal. Deze gebedsruimte is geheel bedekt met kleine stukjes spiegel. Je kunt jezelf er niet in zien en dat is ook juist de bedoeling. Want daardoor wordt je gedwongen met je aandacht naar binnen te gaan en in je ziel te kijken. Wij komen daar niet aan toe omdat er zoveel rondom ons te zien is maar de symboliek is mooi.

Tussen de honderdduizenden bezoekers lopen mannen en vrouwen met een gele plumeau die je attent maken op een weglijdende chador, een blote arm of andere onderdelen die niet volledig bedekt zijn. Na afloop van de rondleiding krijgen wij door de gids frisdrank aangeboden en met een taxi laten wij ons terugbrengen naar het giga camp.

Hannie en Gerard komen tot de verveler.de ontdekking dat zij hun tasje met alle papieren en geld in de taxi hebben laten liggen .... Even dreigt hun reis een andere wending te nemen. De reisbegeleiders hebben de Nederlandse Ambassade al gebeld en alle noodscenario's de revue laten passeren. Maar dan komt uiteindelijk na vele uren de taxichauffeur met het tasje op het camp aan. Zoveel geluk is bijna niet te vatten en wat een eerlijke mensheid. Iedereen is opgelucht en de diverse scenario's kunnen weer de kast in.

Kavir woestijn

Tabaz Kadhim-heiligdom

Zoutwoestijn

Na alle drukte van Mashhad rijden wij vandaag door de grote zoutwoestijn Dasht e Kavir. Eindeloze zoutvlakten, totale verlatenheid. hier en daar een oasedorpje, nauwelijks een benzinepomp. En dat 536 kilometer lang. Ondanks de 38 graden is het door de lage luchtvochtigheid niet benauwd.
De waterval waar wij wilden overnachten is opgedroogd en de toegang niet berijdbaar voor onze camper. Bij een moskee buiten het dorp Karvan vinden wij een prima alternatief. In Iran mag je overal vrij kamperen. De volgende ochtend komt een echtpaar ons verse dadels, brood en zure room aanbieden. De gastvrijheid van de Iraniërs is onvoorstelbaar groot.

Tabaz en Hof van Eden

De stad Tabaz is in 1978 getroffen door een aardbeving en is toen volledig van de kaart geveegd. Meer dan 15.000 Iraniërs kwamen hierbij om het leven. Inmiddels telt de stad weer 30.000 inwoners die hoofdzakelijk werkzaam zijn in de dadel- en citrusindustrie.
Het vroegere Perzië stond bekend om zijn schitterende tuinen. Het oorspronkelijke idee van de Perzische tuin werd toegeschreven aan Cyrus de Grote uit de zesde eeuw voor Christus. De tuin moest de Hof van Eden voorstellen met daarin de vier Zoroastische elementen van hemel, aarde, water en planten. Het water werd zowel als versiering als voor irrigatie gebruikt. De tuinen variëren in grootte van 3,5 ha tot 420 ha, dateren uit verschillende tijden en zijn aangepast aan de diverse klimatologische omstandigheden van de locatie. Het concept van de Perzische tuin heeft zich verspreid naar diverse andere landen. Zo heeft de Taj Mahal in India een Perzische tuin. De Perzische tuinen zijn in 2011 toegevoegd aan de werelderfgoedlijst. Deze tuinen met bloemen en planten, afgewisseld met veel waterpartijen en gebouwen, worden door de Iraniërs gebruikt als picknickplaatsen. Hele families trekken er op uit om samen bui-

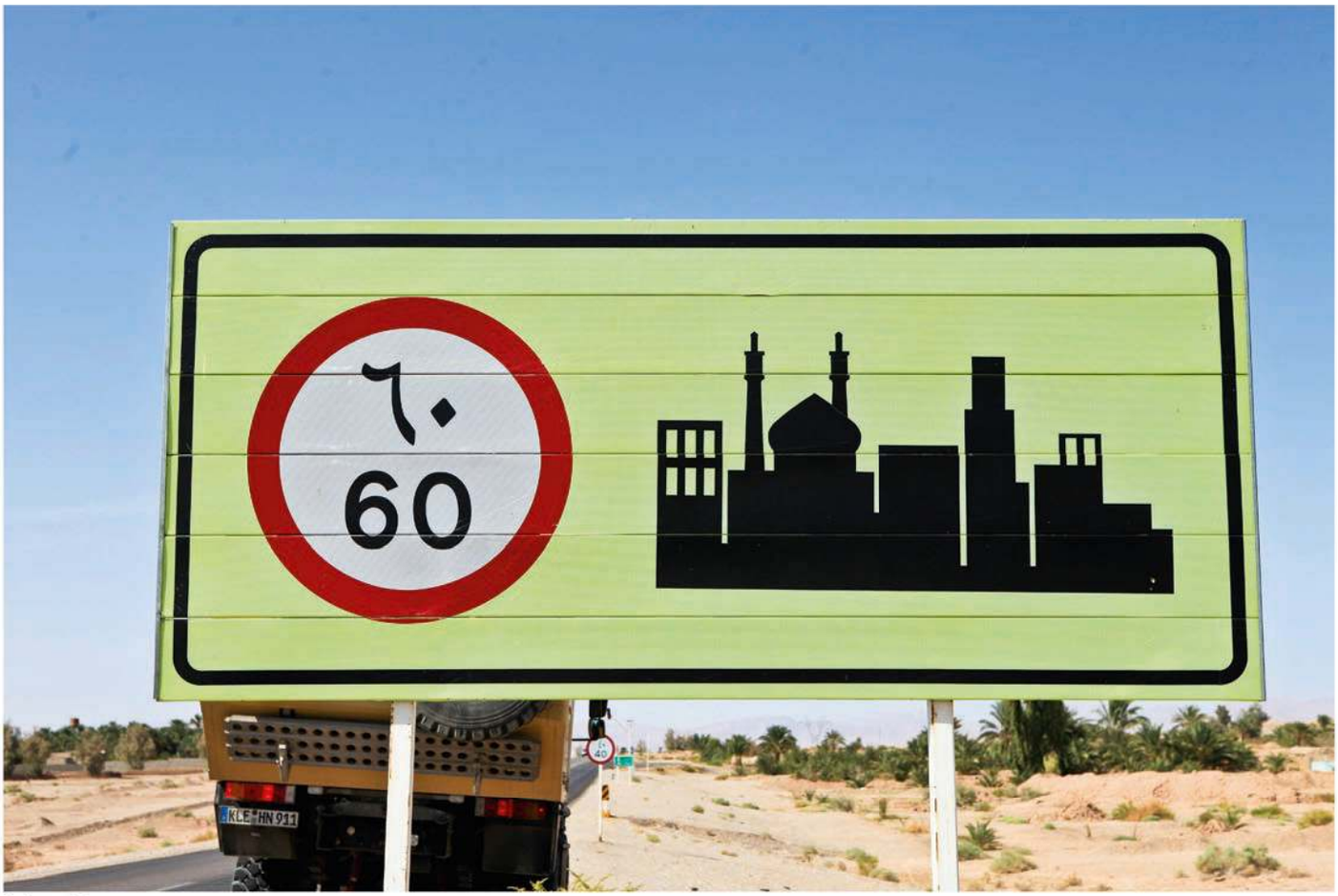

Bebouwde kom

tenshuis te eten. Tapijtjes worden overal in de tuinen neergelegd, de thuis gemaakte gerechten in schaaltjes en pannen in het midden uitgestald. De hele familie zit er om heen en geniet van deze gezamenlijke maaltijd.
In Tabaz bezoeken wij een van deze tuinen, Baq-e-Golshan, en wandelen tussen al deze etende en slapende mensen. Nou wandelen ..., wij worden steeds staande gehouden door mensen die willen weten waar wij vandaan komen of met ons op de foto willen.
In Tabaz overnachtingsplek we in een stadspark. Hier dezelfde taferelen als in Mashad. Als wij buiten op ons stoeltje zitten worden wij overladen met dadels, meloenen en zoetigheid. Jonge mensen willen graag hun Engels in praktijk brengen. Ouders kijken trots naar hun kinderen die in een vreemde taal met de buitenlanders communiceren.

Chak Chak

Gelukkig is het vandaag een rustig dagje. Het is maar 65 km door de Kavir woestijn naar Chak Chak. Hier bevindt zich tegen de rotswand aan een vuurtempel van de Zoroastriërs. Elk jaar komen tussen 14 en 18 juni pelgrims uit India en Iran naar deze plek en lopen naar de hoog in de rotsen gelegen tempel. Enkelen van ons gezelschap wagen zich ook aan de klim. Wij kijken vanaf beneden toe en voelen totaal geen behoefte om dit voorbeeld te volgen. Wij genieten van de stilte en de prachtige overnachtingsplek.

Chak Chak deuren vuurtempel

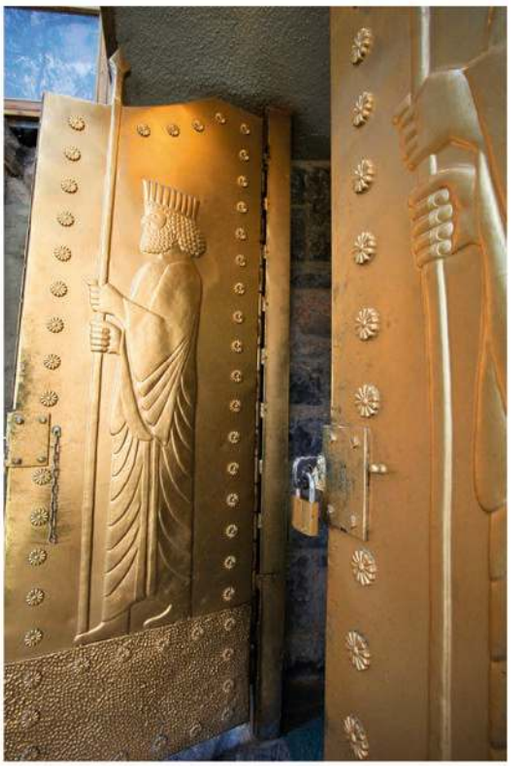

Jazd

De kleine afstand naar Jazd, 115 km, geven ons genoeg tijd om het oude stadje Meybod te bezoeken. Dit volledig uit leem opgebouwde stadje aan de zuidelijke zijderoute, met zijn citadel, karavanserai en ijskelder, is onlangs gerestaureerd en geeft een goed beeld van de woonomstandigheden van die tijd. Onze weg naar de overnachtingsplaats op de parkeerplaats van het hotel in Jazd, is opgebroken en afgezet. Toch is het de enige toegangsweg naar het hotel. Door inzet van Nancy wordt speciaal voor onze groep de wegblokkade heel even opgeheven. Het hotel is de ontmoetingsplek voor buitenlandse toeristen. Wij kunnen er internetten, heerlijk eten en eindeloos veel muntthee drinken.
Jazd is vele malen kleiner en daardoor voor ons beter behapbaar dan Mashhad. Beide steden hebben een conservatieve inslag, merkbaar aan kleding en houding van de inwoners. Onze half op de billen hangende blouses vangen toch wat afkeurende blikken op. Wij hijsen ons weer in die enkele kledingstukken waarin je ons kunt uittekenen en die beslist ayatollah-proof zijn.

Vrijdagmoskee van Yazd

Het oude stadsdeel van Yazd bestaat grotendeels uit lemen huizen, kleine steegjes, bazaar met koepels en talrijke windtorens met als centraal middelpunt de Vrijdagmoskee. Al in de twaalfde eeuw is men met de bouw van dit gebedshuis begonnen en nog steeds doet het dienst als moskee. De afbeelding staat op de bankbiljetten van 200 Iraanse rial. De moskee, met de twee grootste minaretten van Iran, heeft een schitterend voorportaal van blauw tegelwerk. Rondom de moskee zijn allerlei souvenirs- en snoepwinkeltjes. We dwalen door de steegjes en lopen over de bazaar. Bezoeken het watermuseum en zien hoe ingenieus het water van 60 kilometer ver via allerlei kanaaltjes door huizen en tuinen stroomt.

Rond het middaguur gaan wij even naar onze auto en zien dat de weg van hotel naar de hoofdweg nu helemaal afgesloten is. Bij navraag blijkt het drie weken te duren voordat de weg weer beschikbaar is! Onze campers kunnen niet door de kleine steegjes. Iedereen wordt via de telefoon opgeroepen om zijn camper rijklaar te maken. Men wil de afzetting voor ons nog wel even terugzetten als wij direct vertrekken.

De weg ligt er miserabel bij. Hans kan met zijn grote truck makkelijk de gaten ontwijken. Voor onze camper worden de gaten met stenen opgevuld en de opzichter en Hans loodsen onze auto feilloos van de steile helling naar de weg. Gadegeslagen door vele mensen die aan het winkelen zijn.

Yazd Vrijdagmoskee

> “ Deze schoonheid is niet in woorden om te zetten

Persepolis

Als wij aan het einde van de middag op de immense parkeerplaats van Persepolis aankomen is het te laat om nog het terrein op te gaan. Ook hier weer veel ‘uitgooitentjes’ bij de auto’s. Vanuit onze camper hebben wij zicht op het oude Persepolis, de Griekse naam van de nederzetting die Darius I in 518 voor Christus bouwde en dat ‘Stad van de Perzen’ betekent. De daarop volgende Achaemenidische koningen hebben op de dertien hectare grond een heel paleizencomplex neergezet. Onvoorstelbaar mooi is de audiëntiezaal, de Apadana. De reliëfs langs de trap verbeelden de 23 verschillende volkeren van het Perzische Rijk die hun sjah eens per jaar geschenken aanboden, nuchter gezegd, gewoon belasting betaalden. Prachtig uitgedost, aan kleding en hoofdtooi zijn de verschillende bevolkingsgroepen herkenbaar. Wij lopen uren rond, bekijken met verwondering de schitterend uitgebeelde verhalen over wat zich hier allemaal heeft afgespeeld in het verre verleden en worden stil van al deze schoonheid. Persepolis had voor mij altijd al iets magisch. En dat is nog steeds zo. Misschien dat de foto’s bij benadering een inkijk geven in deze kunstschatten, in woorden is het niet over te brengen.

Aan het begin van de middag wordt het druk op de opgraving. Tijd voor ons om terug te lopen naar onze camper op het grote parkeerterrein. Wij vragen ons af hoe al deze overweldigende indrukken een plek krijgen, het is zo bijzonder. En toch stappen wij gewoon weer in de camper en rijden naar Shiraz waar wij overnachten op de parkeerplaats van een hotel en ons buigen over wat we die avond zullen eten.

Persepolis

Persepolis

schrift uit de Koran

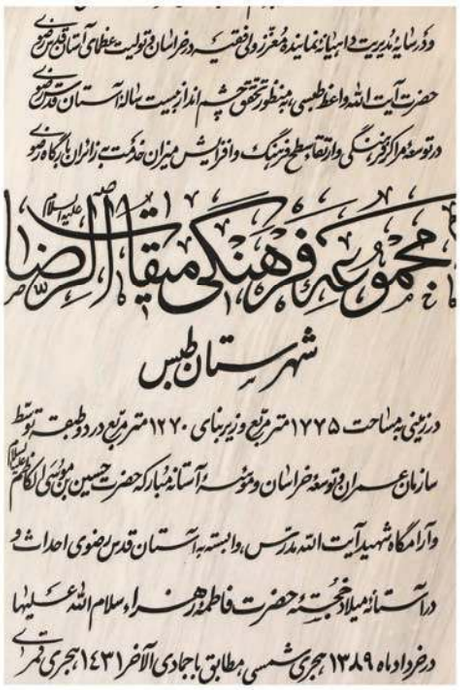

Shiraz

De stad staat bekend om haar grote dichters en schrijvers, haar bloemen (met name rozen), de vele nachtegalen, en vroeger ook om de goede Shiraz wijnen. De Vakilmoskee is aan de buitenkant nauwelijks herkenbaar als moskee. Van binnen is hij prachtig. Opvallend zijn de kleuren blauw/geel en de vele bloemmotieven. Ook de vele reliëfs tegen de muur verwijzen vaak naar bloemen. Shiraz is de enige stad waar in het keramisch tegelwerk motieven van bloemen en van vogels worden gebruikt.

Shiraz heeft meer te bieden dan wij aankunnen. Er moeten keuzes gemaakt worden. Onze voorkeur gaat uit naar het mausoleum van Sjah Cheraq, een broer van Imam Rheza (Mashhad). En groot complex met vele gebouwen: gebedsruimtes en een fantastische spiegelzaal. Voor de rondleiding krijgen wij een chador en een vrouwelijke gids toegewezen. Fladderend lopen wij achter haar aan. De mannen hebben hun eigen gids. Hoewel er gescheiden bidruimtes zijn voor mannen en vrouwen heeft dit complex ook een bidruimte waar beide seksen mogen komen! Dit is wel zeer uitzonderlijk voor Iran. Langzaam aan raken wij verzadigd van al dit moois. Nog even over de bazaar en dan met de taxi naar de camper.

Naqsh-e-Rostam

Nu de minder goede wegen achter ons liggen kunnen de banden weer opgepompt worden. Met behulp van Hans en de truck is dit klusje zo geklaard. Het water wordt aangevuld en rond half elf vertrekken Marijke en ik naar het zeven kilometer verderop gelegen Naqsh-e-Rostam. Hier zijn boven in de rotswand graven uitgehouwen voor de Achaemenidische Koningen, waaronder Darius I. Een kunststuk als je bedenkt dat in die tijd de bodem nog eens negen meter lager lag en de graven majestueus boven het landschap uit torenden.

Lees het laatste deel van deze reis in het volgende CamperReisMagazine.

CAMPERINFO

ROUTE EN AFSTAND

De afstand van Vilnius tot Göreme bedraagt ongeveer 17.000 km. De route loopt door negen landen. Afhankelijk van politieke of extreme weersomstandigheden kunnen zowel het aantal te bezoeken landen alsook de aantal kilometers wijzigen.

VOERTUIG

Een reis door Centraal Azië kan met bijna alle type campers worden gereden. De camper moet natuurlijk in topconditie verkeren. Rijden op diesel is een must, goede vering en schokbrekers bieden veel voordelen, zo ook een behoorlijke bodemvrijheid. Het is noodzakelijk dat men voor meerdere dagen voor wat betreft eten, sanitair, water en stroom zelfvoorzienend kan zijn.

WEGEN

Het merendeel van de wegen op onze route is geasfalteerd. Slechts minder dan 3% van deze reis rijden we over niet geasfalteerde wegen. Vaak zijn de wegen te vergelijken met die van ons in Europa, soms zelfs beter. Het asfalt in deze landen heeft vaak veel te lijden door de hoge temperaturen in de zomer en door de extreme winterse omstandigheden.

OVERNACHTEN

In Centraal Azië zijn nauwelijks campings. We staan op veilige overnachtingsplekken en dit zoveel mogelijk in de vrije natuur. Indien niet mogelijk bij hotels, kerken, gebedshuizen, sportcomplexen of gewoon op een parkeerplaats of iets dergelijks.

REISORGANISTATIE

De Oude Zijderoute is een 'Individueel Begeleide Avontuurlijke Overland Camperreis'© van Expedtion Far East die u met uw camper kunt maken. Camperreizen voor wie NIET in een groep wil reizen.

CAMPERREIZEN
NAAR BIJZONDERE BESTEMMINGEN

EXPEDITION FAR EAST
DISCOVER ASIA OVERLAND

MAROKKO
CENTRAAL AZIË
CHINA
TIBET
TURKIJE
IRAN
OEZBEKISTAN
RUSLAND
TURKMENISTAN
OEKRAÏNE
KIRGISTAN
KAZACHSTAN
WIT-RUSLAND

Azië Ontdekken	170 dagen	2019
De Oude Zijderoute	96 dagen	2018
Beleef Marokko Puur	48 dagen	2017
Rusland Ontdekken	32 dagen	2018

www.expeditionfareast.com